

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia ... 2024 r.

zmieniające rozporządzenie – Regulamin urzędowania sądów powszechnych

Na podstawie art. 41 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 334) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2514, z późn. zm.¹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w § 2 w pkt 5:
 - a) w lit. a po wyrazach „art. 185a–185c” dodaje się wyrazy „, art. 185e”,
 - b) w lit. b po wyrazie „zabezpieczenia” dodaje się wyrazy „oraz wnioski o uchylenie lub zmianę prawomocnego postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia”,
 - c) w lit. u i v wyraz „wpisanie” zastępuje się wyrazem „wpis”,
 - d) w lit. w średnik zastępuje się przecinkiem i dodaje się lit. x w brzmieniu:
„x) sprawy o ustalenie płci metrykalnej (art. 189 K.p.c.);”;
- 2) w § 68 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
 - „2) wskaźnik procentowy udziału w przydziale wpływających do wydziału spraw przy zachowaniu następujących zasad:
 - a) 100% – orzecznik przydzielony wyłącznie do jednego wydziału, nie pełniący funkcji, niedelegowany do innej jednostki – odpowiednio na podstawie art. 77 i art. 151a ustawy,
 - b) co najmniej 90% – zastępca przewodniczącego wydziału, kierownik sekcji, zastępca rzecznika dyscyplinarnego, rzecznik prasowy, koordynator do spraw mediacji, koordynator do spraw współpracy międzynarodowej i praw człowieka w sprawach cywilnych albo w sprawach karnych, Rzecznik Dyscyplinarny Sędziów Sądów Powszechnych, Zastępca Rzecznika

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. U. z 2022 r. poz. 2822, z 2023 r. poz. 1036, 1078, 1810, 2420 i 2637 oraz z 2024 r. poz. 149.

Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych, a ponadto sędzia, któremu powierzono zastępowanie sędziego orzekającego w sprawach prowadzonych na podstawie Konwencji haskiej,

- c) co najmniej 75% – orzecznik pełniący funkcję przewodniczącego wydziału liczącego do 15 orzeczników, wizytator, Rzecznik Dyscyplinarny Ministra Sprawiedliwości, a ponadto sędzia, któremu powierzono orzekanie w sprawach prowadzonych na podstawie Konwencji haskiej,
 - d) co najmniej 50% – orzecznik pełniący funkcję przewodniczącego wydziału liczącego powyżej 15 sędziów, asesorów sądowych i referendarzy sądowych, a ponadto sędzia delegowany do pełnienia obowiązków głównego specjalisty w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury lub prowadzenia zajęć szkoleniowych w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury,
 - e) co najmniej 30% – sędzia pełniący funkcję prezesa lub wiceprezesa sądu,
 - f) co najmniej 25% – sędzia delegowany do pełnienia obowiązków dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, jego zastępcy, kierownika działu albo sekcji w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury.”;
- 3) w § 109 dodaje się ust. 6 w brzmieniu:

„6. W uzasadnionych przypadkach, na wniosek zainteresowanych lub po wysłuchaniu ich stanowisk, przewodniczący składu orzekającego może zezwolić na zajęcie miejsc w inny sposób niż wynikający z ust. 5, w szczególności na zajęcie przez pozwanego miejsca obok powoda w sprawach o ustalenie płci metrykalnej (art. 189 K.p.c.).”.

§ 2. Prezesi sądów w terminie jednego miesiąca od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia dostosują podziały czynności do przepisów rozporządzenia zmienianego w § 1, w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem.

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

Marcin Gubała

Dyrektor

Departament Legislacyjny Ustroju Sądów

/podpisano elektronicznie/

UZASADNIENIE

I.

Projektowane rozporządzenie wprowadza zmiany w zasadach przydziału spraw sędziom, asesorom sądowym i referendarzom sądowym, które zostały określone w *rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych* (Dz. U. z 2022 r. poz. 2514, z późn. zm., zwanym dalej „Regulaminem”). Zmiany te polegają na modyfikacji wskaźnika procentowego udziału w przydziale spraw wpływających do poszczególnych wydziałów. W większości przypadków modyfikacja będzie sprowadzała się do zwiększenia przydziału spraw orzecznikom pełniącym określone funkcje. Podjęte działania legislacyjne przełożą się na zwiększenie liczby spraw rozpatrywanych w sądach powszechnych dzięki częściowemu przeniesieniu „zasobów kadrowych” lokowanych w stanowiskach funkcyjnych do działalności orzeczniczej.

Zaproponowane rozwiązania służą dostosowaniu wysokości wskaźników udziału w przydziale spraw do rzeczywistego obciążenia zadaniami wynikającymi z pełnienia określonych funkcji.

Warto przy tym zaznaczyć, że zwiększenie przydziału spraw orzecznikom pełniącym określone funkcje zmierza do zmniejszenia różnicy w obciążeniu sprawami między nimi a pozostałymi orzecznikami. Osoby pełniące funkcje określone w projektowanym § 68 ust. 1 pkt 2 Regulaminu z tytułu ich pełnienia otrzymują dodatki do wynagrodzenia, które w założeniu powinny stanowić ekwiwalent zwiększonego nakładu dodatkowej pracy, którą niewątpliwie osoby te wykonują.

W poniższej tabeli przedstawiono wskaźniki procentowego przydziału spraw orzecznikom w aktualnym stanie prawnym (kolumna nr 2) oraz w stanie prawnym, jaki zostanie ukształtowany po wejściu w życie projektowanych rozwiązań (kolumna nr 3).

1.	2.	3.
	Aktualny stan prawny	Projektowany stan prawny
Sędzia pełniący funkcję prezesa lub wiceprezesa sądu	co najmniej 25%	co najmniej 30%

Orzecznik pełniący funkcję przewodniczącego wydziału liczącego do 15 orzeczników	co najmniej 50%	co najmniej 75%
Orzecznik pełniący funkcję przewodniczącego wydziału liczącego powyżej 15 sędziów, asesorów sądowych i referendarzy sądowych	co najmniej 30%	co najmniej 50%
Zastępca przewodniczącego wydziału liczącego do 15 orzeczników	co najmniej 90%	co najmniej 90%
Zastępca przewodniczącego wydziału liczącego powyżej 15 orzeczników	co najmniej 75%	co najmniej 90%
Wizytator	co najmniej 50%	co najmniej 75%
Kierownik sekcji	co najmniej 75%	co najmniej 90%
Zastępca rzecznika dyscyplinarnego w sądzie okręgowym, w którego obszarze właściwości limit etatów sędziowskich wynosi mniej niż 200	co najmniej 90%	co najmniej 90%
Zastępca rzecznika dyscyplinarnego w sądzie apelacyjnym oraz w sądzie okręgowym, w którego obszarze właściwości limit etatów sędziowskich wynosi nie mniej niż 200	co najmniej 75%	co najmniej 90%
Rzecznik prasowy w sądzie apelacyjnym oraz w sądzie okręgowym, w którego obszarze właściwości limit etatów sędziowskich wynosi nie mniej niż 200	co najmniej 75%	co najmniej 90%
Rzecznik prasowy w sądzie okręgowym, w którego obszarze właściwości limit etatów sędziowskich wynosi mniej niż 200	co najmniej 90%	co najmniej 90%
Koordynator ds. mediacji w sądzie okręgowym, w którego obszarze właściwości limit etatów sędziowskich wynosi nie mniej niż 200	co najmniej 75%	co najmniej 90%
Koordynator ds. mediacji w sądzie okręgowym, w którego obszarze właściwości	co najmniej 90%	co najmniej 90%

limit etatów sędziowskich wynosi mniej niż 200		
Koordinator ds. współpracy międzynarodowej i praw człowieka w sprawach cywilnych albo w sprawach karnych	co najmniej 50%	co najmniej 90%
Rzecznik Dyscyplinarny Ministra Sprawiedliwości	100%	co najmniej 75%
Rzecznik Dyscyplinarny Sędziów Sądów Powszechnych	co najmniej 10%	co najmniej 90%
Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych	co najmniej 10%	co najmniej 90%
Sędzia, któremu powierzono orzekanie w sprawach prowadzonych na podstawie Konwencji haskiej	co najmniej 75%	co najmniej 75%
Sędzia, któremu powierzono zastępowanie sędziego orzekającego w sprawach prowadzonych na podstawie Konwencji haskiej	co najmniej 90%	co najmniej 90%
Koordinator ds. informatyzacji sądownictwa powszechnego	co najmniej 10%	100% (przy czym zakłada się, że powierzenie tej funkcji wiąże się z delegowaniem do MS, co wyłącza orzekanie)
Sędzia delegowany do pełnienia obowiązków dyrektora KSSiP, jego zastępcy, kierownika działu albo sekcji w KSSiP	10%	co najmniej 25%
Sędzia delegowany do pełnienia obowiązków głównego specjalisty w KSSiP lub prowadzenia zajęć szkoleniowych w KSSiP	15%	co najmniej 50%
Sędzia będący członkiem Krajowej Rady	co najmniej 25%	100%

Sądownictwa		
Sędzia delegowany do Biura Krajowej Rady Sądownictwa	co najmniej 25%	co najmniej 25%
Prezes lub wiceprezes sądu dyscyplinarnego	co najmniej 30%	100%

II.

Projektowane rozporządzenie modyfikuje zawarty w § 2 pkt 5 Regulaminu katalog spraw pilnych.

Projektowane rozporządzenie uzupełnia treść § 2 pkt 5 lit. a Regulaminu. Przepis ten w aktualnym brzmieniu zalicza do kategorii spraw pilnych „zadania sądu w postępowaniu przygotowawczym, w których przesłuchanie świadka odbywa się na podstawie art. 185a-185c K.p.k. albo na podstawie art. 316 § 3 K.p.k.”. Uznano za celowe, aby analogicznie potraktować przesłuchanie świadka, u którego występują zaburzenia psychiczne, rozwojowe, zakłócenia zdolności postrzegania lub odtwarzania przez niego postrzeżeń, które przeprowadza sąd na posiedzeniu nie później niż w terminie 14 dni od dnia wpływu wniosku, o czym stanowi art. 185e K.p.k. Wspomniany przepis (art. 185e K.p.k.) został wprowadzony do porządku prawnego *ustawą z dnia 13 stycznia 202 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. poz. 289, z późn. zm.) i obowiązuje od dnia 15 lutego 2024 r.

W katalogu spraw pilnych znajdują się obecnie sprawy z wniosków o udzielenie zabezpieczenia (§ 2 pkt 5 lit. b Regulaminu). Projektodawca uznał za celowe dodanie do tego katalogu spraw o uchylenie lub zmianę prawomocnego postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia (sprawy o symbolu 132), ponieważ w razie wystąpienia szczególnych okoliczności – gdy dalsze utrzymywanie zabezpieczenia nie jest już konieczne – znacząca zwłoka sądu w rozpoznaniu wniosku dłużnika o jego uchylenie, może powodować niebezpieczeństwo zaistnienia niepowetowanej szkody.

Zastrzeżenia o charakterze legislacyjnym budzi aktualna redakcja przepisu § 2 pkt 5 lit. u Regulaminu i § 2 pkt 5 lit. v Regulaminu. Użyte w treści tych przepisów sformowanie „wpisanie hipoteki” jest niezgodne z terminologią przyjętą w *ustawie z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece* (Dz. U. z 2023 r. poz. 1984). Ustawodawca nie posługuje się

bowiem terminem „wpisanie hipoteki” lecz terminem „wpis”. Podobnie w art. 626¹ i nast. K.p.c. ustawodawca odnosi się do wniosku o „wpis”, a nie wniosku o „wpisanie”. Wobec tego konieczna jest zmiana terminologii użytej w treści powołanych wyżej przepisów.

III.

Celem projektowanego rozporządzenia jest również wprowadzenie w Regulaminie urzędowania sądów powszechnych regulacji, które będą stanowiły techniczno-organizacyjne wsparcie dla osób, które w postępowaniu sądowym ubiegają się o uzgodnienie płci metrykalnej z ich tożsamością płciową oraz dla innych uczestników takiego postępowania.

W polskim porządku prawnym sprawy, w których osoba zainteresowana występuje z żądaniem ustalenia płci metrykalnej, są rozpoznawane przez sądy powszechne w postępowaniu cywilnym (procesowym), a podstawę dochodzenia takiego roszczenia stanowi art. 189 Kodeksu postępowania cywilnego („powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny”). Wobec braku zdefiniowania takiej kategorii spraw w aktach normatywnych, określeniem, które w sposób precyzyjny, a zarazem zgodny z powszechnie akceptowanymi w tym zakresie standardami pozwala na ustalenie rodzaju takiej sprawy, będzie określenie „sprawa o ustalenie płci metrykalnej”, z dodatkowym wskazaniem przepisu stanowiącego podstawę prowadzenia tego rodzaju spraw.

Projektowana regulacja zakłada, że sprawy o ustalenie płci metrykalnej zostaną zaliczone do katalogu spraw pilnych zawartego w § 2 pkt 5 Regulaminu. Konsekwencją przyjęcia takiego rozwiązania będzie to, że sprawy o ustalenie płci metrykalnej będą kierowane do przydziału sędziom w ramach Systemu Losowego przydziału spraw niezwłocznie (§ 59 ust. 4 Regulaminu). Sprawy tej kategorii będą kierowane na terminy rozpraw lub posiedzeń poza kolejnością ich wpływu do danego referatu (§ 79 ust. 3 Regulaminu).

Priorytetowe traktowanie tej kategorii spraw pod względem szybkości ich rozpoznawania realizuje zobowiązania międzynarodowe Rzeczypospolitej Polskiej. Szybkość procedowania w sprawach dotyczących uzgodnienia płci została zaakcentowana w szeregu orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Przykładowo, w wyroku z dnia 11 września 2007 r. (L. przeciwko Litwie, skarga nr 27527/03) oraz w wyroku z dnia 11 października 2018 r. (S.V. przeciwko Włochom skarga nr 55216/08).

Zaliczenie spraw o ustalenie płci metrykalnej do katalogu spraw pilnych w praktyce nie będzie oznaczało dostrzegalnego statystycznie obciążenia sądów powszechnych. Jak wynika z danych statystycznych o postępowaniach sądowych o ustalenie płci prowadzonych w latach 2014-2019, zgromadzonych przez Rzecznika Praw Obywatelskich w 2020 r. (dane te zostały zaprezentowane w opracowaniu „Postępowania w sprawach o ustalenie płci – przewodnik dla sędziów” [w:] Biuletyn Rzecznika Praw Obywatelskich z 2020 r. nr 2, strona 46), w sądach powszechnych w okresie 5 lat było rozpatrywanych łącznie 647 takich spraw. Można zatem oszacować, że w ujęciu rocznym sądy powszechne rozpoznają ok. 130 tego rodzaju spraw.

IV.

Projektowana regulacja wprowadza możliwość dokonania (w drodze zarządzenia przewodniczącego składu orzekającego) zmiany miejsca zajmowanego na sali rozpraw przez uczestników postępowania. Rozwiązanie to będzie miało charakter fakultatywny. Należy przypomnieć, że zgodnie z § 109 ust. 5 Regulaminu „Prokurator, oskarżyciel inny niż prokurator, powód, wnioskodawca lub przedstawiciel społeczny zajmują miejsca przed stołem sędziowskim po prawej stronie sądu, a oskarżony, pozwany i inni uczestnicy postępowania – po lewej stronie sądu. Interwenient uboczny zajmuje miejsce obok strony, do której przystąpił”.

Potrzeba zastosowania takiego odstępstwa od reguł określonych w powołanym wyżej przepisie Regulaminu może być podyktowana względami czysto organizacyjnymi i praktycznymi, np. w przypadku postępowania nieprocesowego z większą liczbą uczestników albo w przypadku postępowania karnego, w którym w charakterze oskarżonych występuje znaczna liczba osób. W takich sytuacjach względy natury logistycznej częstokroć wymuszają usadzenie części takich osób w ławach przeznaczonych dla publiczności. Tytułem egzemplifikacji projektowana regulacja wymienia sprawę o zmianę płci metrykalnej (art. 189 K.p.c.), której niesporny charakter, kontekst etyczny i tło psychologiczne (pozywanie rodziców przez osoby chcące dokonać tranzycji prawnej), mogą w niektórych przypadkach uzasadniać to, żeby powód zajął na sali rozpraw miejsce obok pozwanego.

V.

Projekt w odniesieniu do regulacji dotyczących nowych wskaźników przydziału spraw zawiera regulację przejściową, zgodnie z którą prezesi sądów apelacyjnych i prezesi sądów okręgowych w terminie jednego miesiąca od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia dostosują podziały czynności do przepisów znowelizowanego rozporządzenia. Okres ten będzie wystarczający do podjęcia niezbędnych czynności organizacyjno-technicznych wdrażających projektowane rozwiązania.

W pozostałym zakresie projekt nie zawiera regulacji przejściowej. Oznacza to, że przepisy te będą stosowane – po ich wejściu w życie – bezpośrednio również w sprawach, w których postępowanie jest w toku. Takie rozwiązanie nie będzie stanowiło problemu organizacyjnego dla sądów. Zakwalifikowanie sprawy jako pilnej wiąże się wprawdzie z obowiązkiem szybkiego wyznaczania terminów rozpraw lub posiedzeń, ale biorąc pod uwagę to, że zmiany mają charakter uzupełniający dotychczas obowiązujące przepisy (w bardzo wąskim zakresie) albo dotyczą pomijalnej statystycznie, niewielkiej liczby spraw o ustalenie płci metrykalnej (oscylującej wokół liczby 130 rocznie) realizacja tego obowiązku w poszczególnych sprawach już prowadzonych nie będzie nastęczała trudności.

Przyjęto, że projektowane regulacje wejdą w życie w terminie 14 dni od dnia ich ogłoszenia, zgodnie z art. 4 ust. 1 *ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych* (Dz. U. z 2019 r. poz. 1461). Jednocześnie tak zakreślone *vacatio legis* umożliwia adresatom regulacji na organizacyjne dostosowanie się do nowych unormowań.

Projekt nie podlega notyfikacji zgodnie przepisami *rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych* (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projektowana regulacja nie jest objęta prawem Unii Europejskiej oraz nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnień.

Projekt rozporządzenia nie będzie miał negatywnego wpływu na rynek pracy oraz na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Projekt nie podlega dokonaniu oceny OSR przez koordynatora OSR w trybie § 32 *uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów.*

Potwierdzam zgodność wydruku z dokumentem wydanym w postaci elektronicznej:

Identyfikator dokumentu	4655014.11971698.8634001
Nazwa dokumentu	Rozporządzenie zmiana rusp - wskaźniki przydziału spraw, katalog spraw pilnych projekt z 21.03.2024 r...pdf
Tytuł dokumentu	Rozporządzenie zmiana rusp - wskaźniki przydziału spraw, katalog spraw pilnych projekt z 21.03.2024 r..
Sygnatura dokumentu	DLUS-II.4601.5.2024
Data dokumentu	2024-03-21 00:00:00
Skrót dokumentu	5225438658E55D8051C9805D0993A64193161 BF1
Wersja dokumentu	1.7
Data podpisu	2024-03-21
Sygnatariusz	Marcin Gubała
Rodzaj certyfikatu	Certyfikat kwalifikowany podpisu elektronicznego
	EZD 3.118.1.1.
Data wydruku:	2024-03-26 16:10:01
Autor wydruku:	Bielecka Beata w zastępstwie za . Sekretariat DLUS-II